

తెలంగాణ విముక్తి ఉద్యమ మహానేత - ఆర్.ఎన్.

శ్రీ రావి నారాయణరెడ్డి గారి గురించి, వారి జీవిత విశేషాలు, రాజకీయరంగ దీక్షాదక్షతలు, ఉత్తమ పార్లమెంటరియన్ గా నిర్వహించిన ఆదర్శప్రాయ ప్రసంగాల గురించి అనేక రచనలు వెలువడినవి. తిరిగి వాటిని పునశ్చరణ చేయకుండా అమరజీవి అంతరాత్మ ప్రబోధాల గురించి, వారితో నాకున్న ఆత్మీయత ఆధారంగా కొన్ని వాక్యాలు రాయడం సముచితమని భావిస్తున్నాను. దేశమంటే మట్టికాయో, దేశమంటే మనుషులాయో అన్న గురజాడ ప్రవచనం పవిత్ర హృదయంగల దేశభక్తుల ఆలోచనలో సుస్పష్టమైన మానవతావాదాన్ని సమకూర్చింది. దేశభక్తులు, రాజకీయ నాయకులుగా చలామణి అవుతూ అధికార పీఠాలను అలంకరించినవారు దేశమంటే ఒక భౌగోళిక భూప్రాంతం అని మాత్రమే అర్థం చేసుకున్నారు. ఇలా అర్థం చేసుకోవడం యాదృచ్ఛికం కాదు. చరిత్రలో రాజులు, మహారాజులు, చక్రవర్తులు దేశాల ఆక్రమణలు, దురాక్రమణల ద్వారా సృష్టించిన సంస్కృతి సారాంశాన్ని ఈనాటి ప్రపంచానికి కండ్లకు కట్టినట్లు సరళంగా తెలియచేశారు. ఇదే భావాన్ని ఈనాటి పెట్టుబడిదారీ గందరగోళ పరస్థితులలో, అభివృద్ధి అంటే “మానవాభివృద్ధి” అని నోబెల్ బహుమాన గ్రహీత అమర్త్యసేన్ నిర్ధారించారు. మహాత్మాగాంధీ గారు దక్షిణాఫ్రికాలో మానవులకు జరిగిన అన్యాయాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడి సంపాదించిన అనుభవ సంపదను మనదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమ నిర్మాణానికి ఉపయోగించారు. బ్రిటీష్ సామ్రాజ్యవాద దుష్టపరిపాలనకు వ్యతిరేకంగా కోట్లాది భారతీయులను సుసంఘటితం చేయడానికి సత్యాగ్రహాన్ని ప్రబల సాధనంగా వినియోగించారు. అయితే దాన్ని పట్టువిడుపులు లేని మతాచారంలాగా ఆచరించటంవల్ల కొన్ని సందర్భాలలో ప్రజలు రాజ్య హింసను ఎదిరించలేని నిశ్చేష్ట పరిస్థితికి హేతువుగా మారింది.

రావి నారాయణరెడ్డి గారు గాంధీగారిని కలిసి “గాంధీయజం”లో స్ఫూర్తిని పొంది రాజకీయ రంగ ప్రవేశం చేశారు. కాకినాడకు వెళ్లి ఉప్పుసత్యాగ్రహం చేస్తూ అరెస్టు అయినారు. గాంధీగారి ఆదేశాల మేరకు హైదరాబాద్ సంస్థానంలో హరిజన సేవాసంఘాన్ని స్థాపించి దానికి కార్యదర్శిగా, అధ్యక్షులుగా, దళిత జనోద్ధరణ కొరకు

ఉద్యమించారు. హైదరాబాద్ సంస్థాన స్టేట్ కాంగ్రెస్ స్థాపకులలో ఒకరుగా, ప్రథమ సత్యాగ్రహ దళంలో ఒకరుగా జైలు జీవితాన్ని అనుభవించారు. కాశ్మీరు సింహాంగా, కీర్తి కిరీటాన్ని ధరించిన షేక్ అబ్దుల్లా గారి అధ్యక్షతలో నిర్మించబడిన భారత సంస్థాన ప్రజల మహాసభకు ప్రధాన కార్యదర్శిగా ఎన్నుకోబడి రాచరిక పాలనను రద్దుచేసే మహోద్యమానికి పునాదులు వేశారు.

1930 నుండి 1946 వరకు నిరంతరాయంగా ఆర్థిక-సామాజిక రాజకీయ తీర్మానాలను చేసిన చరిత్రాత్మక తెలంగాణా ఆంధ్ర మహాసభకు మూడు పర్యాయాలు ఏకగ్రీవంగా అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోబడ్డారు. ఆంధ్ర మహాసభ నాయకుడుగా తెలంగాణా జిల్లాలన్నింటిని పర్యటిస్తూ రైతులు, చేనేత పారిశ్రామికుల కష్టాలను, కడగండ్లను కండ్లారా చూస్తూ వాటి నివారణ కొరకు ఉద్యమాలను నిర్వహించారు. ఆంధ్ర మహాసభ నాయకులందరిలో నిరాడంబర, నీతి నిజాయితీగల సమరశీల నాయకుడిగా, కర్తవ్య ప్రబోధనలు చేస్తూ వైరి వర్గాల దురాగతాలను ఎండగడుతూ ప్రజాసామాన్యాన్ని పోరాటాలలోకి ఆకర్షించిన నాయకుడిగా గుర్తింపు సాధించారు. ఆనాటి స్టేట్ కాంగ్రెస్ నాయకులు విధించుకున్న పరిమితులు, మితవాద రాజకీయ కార్యక్రమాలు ఆనాటి హైదరాబాద్ సంస్థానంలో ప్రజా ఉద్యమాల ఉధృతికి ఏమాత్రం సరిపడవనే అనుభవజ్ఞానంతో భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీలో చేరారు.

భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ సామాజిక విప్లవం కొరకు రచించిన మడమ తిప్పని పోరాటాల పంథా వారిని సంపూర్ణంగా ఆకర్షించింది. వారి జీవితంలో అలుపెరగని పోరాట అధ్యాయం ప్రారంభమైంది. ఆనతి కాలంలోనే అగ్రనాయకుడిగా ఎదిగి తమ సన్నిహిత సహచరులైన బద్దం ఎల్లారెడ్డి, మఖ్దుం మొహియుద్దీన్ గారలతో కలసి నిజాం నిరంకుశ పాలనను కూలద్రోయడానికి సాయుధ పోరాటమే శరణ్యమని పిలుపు నిచ్చారు. ఈ పిలుపు రాచరిక పాలనకు, వారి తాబేదారుగా నున్న భూస్వామ్య వ్యవస్థ, ఆ వ్యవస్థలు సృష్టించిన రజాకారు మూకల దౌష్ట్యాలను ఎదిరించి, ఓడించడానికి తెలంగాణా ప్రజా బాహుళ్యానికి ఒక వజ్రాయుధంగా లభించింది.

17 ఆగస్టు 1947 నాటి నుండి 17 సెప్టెంబరు 1948 నాటి వరకు ఈ సాయుధ పోరాటం ఒక అంతర్ యుద్ధంగా, సంస్థాన విమోచన పోరాటంగా, భూస్వామ్య వ్యవస్థపై తిరుగుబాటుగా విజయ పరంపరలతో విజయబావుటా ఎగురవేసింది. ఈ మహోద్యమంలో ఎందరో రైతు కూలీలు, విద్యార్థి, యువకులు ఆత్మ బలిదానం చేశారు. భారతదేశంలోనే కాక ప్రపంచవ్యాపిత ప్రజోద్యమాల చరిత్రలో ఈ 13 మాసాల తిరుగుబాటు ప్రజోద్యమం సువర్ణాక్షరాలతో లికించబడ్డది.

1948 సెప్టెంబరు 13-17 మధ్య భారత ప్రభుత్వం నిర్వహించిన పోలీస్ యాక్షన్ ఫలితంగా నైజాం ప్రభుత్వం కుప్పకూలిపోయింది. సంస్థాన ప్రజలు విముక్తిని సాధించారు.

పోరాట యోధులు నిట్టూర్పు విడిచారు. వేల మంది సమర యోధులు జైళ్ళ నుండి విడుదలయ్యారు. అనేక వేలమందిపై ప్రకటించిన నేరారోపణలు రద్దు చేయబడ్డాయి. ప్రతిదినం ఒక గండంగా భయంకర వాతావరణంలో బ్రతికే గ్రామీణ స్త్రీ, పురుషులు స్వతంత్ర వాయువు పీల్చునారంభించారు.

హైదరాబాద్ సంస్థాన ప్రజా జీవితంలో వివిధ రాజకీయ పార్టీల నాయకుల అవగాహనలో మౌలికమైన మార్పు చోటు చేసుకున్నది. మారిన పరిస్థితుల కనుగుణంగా నూతన రాజకీయ వ్యూహంతో ప్రజలు ప్రజాతంత్ర వుద్యమాలను పునర్నిర్మాణం చేయాలన్న కోరిక అందరినీ ఆకట్టుకున్నది. ఇటువంటి సంక్లిష్ట పరిస్థితులలో 1948 మే మాసంలో జరిగిన భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ రెండవ పార్టీ కాంగ్రెస్ తీర్మానం తెలంగాణా సాయుధ పోరాటాన్ని కొనసాగించ వలసిందేనని, దీనిని భారత దేశవ్యాప్తంగా విస్తరించాలని నిర్ణయించింది. భారత ప్రభుత్వం కమ్యూనిస్టు పార్టీ నిర్ణయాన్ని ఎదిరించడానికి, తెలంగాణాలోని సాయుధ దళాలను, పార్టీ నాయకులను తుదముట్టించడానికి పూనుకున్నది. సైనిక దళాలు రంగప్రవేశం చేసి పార్టీని నామరూపాలు లేకుండా చేయడానికి హింసాకాండకు తెగించింది. 1951 చివరి వరకు సుమారు 3 సంవత్సరాలు కొనసాగిన అసమాన అంతర్యుద్ధం ప్రజలు, ప్రజాసేవకుల ఆత్మరక్షణ యుద్ధం అత్యంత దారుణంగా కొనసాగింది. తిరిగా వేలాది ప్రజలు అశువులు బాశారు. ఈ ఘట్టం రావి నారాయణ రెడ్డి, వారి సన్నిహిత సహచరులైన మాలాంటి వారి రాజకీయ జీవితాలలో ఒక చీకటి కోణంగా మిగిలింది.

సెప్టెంబరు 17, 1948 తర్వాత సాయుధ పోరాటాన్ని పూర్తిగా విరమించుకుని శాంతియుత మార్గాలనుచేపట్టి ప్రజా ఉద్యమాలకు పార్టీ మార్గదర్శకత్వం వహించాలని వారు, వారి సహచర బృందం తీవ్రంగా భావించింది. అంతే తీవ్రంగా పార్టీ నాయకత్వం వ్యతిరేకించిన వారిని సంస్కరణవాదులుగా ముద్రవేసింది. ఈ ఆలోచనా విధానానికి ప్రథములుగా ఉన్న రావి నారాయణరెడ్డి గారిని గురిపెట్టి వారి పలుకుబడిని నిర్మూలించడానికి తెగించడం కూడా జరిగింది. అయినా ప్రజాస్వామ్యం యొక్క మనస్తత్వంపై, ప్రజాతంత్ర రాజకీయాల ఆవశ్యకతపై అకుంఠిత విశ్వాసం కలిగిన నారాయణరెడ్డి గారు అచంచలంగా, నిర్భయంగా, రాజకీయ కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించారు. తీవ్రవాదం అపజయం పొందుతుందని, పార్టీలో అంతరంగిక ప్రజాస్వామ్యం ఆవిష్కరించబడుతుందనే విశ్వాసంతో కాలం గడిపారు. 1951 చివరిలో హైదరాబాద్ లో అరెస్ట్ చేయబడిన మేమిద్దరం చంచల్ గూడ, ఔరంగాబాద్, గుల్బర్గాల్లో జైలు జీవితకాలంలో ప్రపంచ ప్రజా ఉద్యమాలు, మార్క్సిజం, లెనినిజం పేరిట నిర్వహించబడుతున్న తీవ్రవాద ఉద్యమాల గురించి చర్చించుకోవడానికి, ప్రత్యామ్నాయ రాజకీయ, ఆర్థిక విధానాల గురించి ఆలోచించడానికి చక్కని అవకాశం దొరికింది.

1952 ఫిబ్రవరి మాసంలో సార్వత్రిక ఎన్నికలు రానే వచ్చినవి. రావి నారాయణ రెడ్డి గారితో పాటు మరెందరినో శాసనసభ, పార్లమెంటు అభ్యర్థులుగా పార్టీ ప్రతిపాదించింది. అంతకు చాలా ముందే జైళ్ళ నుండి విడుదలైన తెలంగాణా ప్రాంత నాయకులు ఆరుట్ల లక్ష్మి నరసింహారెడ్డి, ఎడ్ల గురువారెడ్డి, వి.డి. దేశ్పాండే తదితర యువనాయకులు ఈ ఎన్నికల వ్యూహరచనలో విశేషమైన కృషి చేశారు. రావి నారాయణ రెడ్డి భారతదేశంలోనే అత్యధిక ఓట్లు సంపాదించుకున్న పార్లమెంటు సభ్యులుగా కీర్తి కిరీటాన్ని ధరించారు. రావి నారాయణ రెడ్డి గారు 1957లో శాసనసభకు గెలిచి శాసనసభా పార్టీ ఉపనాయకుడిగా బాధ్యతలు నిర్వహించారు. తిరిగి 1962లో నల్గొండ పార్లమెంటు సభ్యుడిగా గెలిచి ఆ తర్వాత ఎన్నికల రాజకీయ బాధ్యతకు స్వస్తి చెప్పారు.

1964లో భారతదేశంపై మిత్ర దేశము, కమ్యూనిస్టు దేశమైన చైనా జరిపిన దురాక్రమణ పట్ల తీవ్ర దిగ్భ్రాంతిని, అసంతృప్తిని వెలిబుచ్చారు. తమ షష్టిపూర్తి తర్వాత పార్టీ బాధ్యతలనుండి విరమించుకున్నారు. చివరి వరకు పార్టీతో ప్రజానాయకులతో సత్సంబంధాలు కలిగి యున్నా, ప్రంచ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో ఏర్పడిన ఊహించని పరిణామాల పట్ల ఆవేదన పూరితంగా అలోచించేవారు.

1939లో 16 సం॥ల వయస్సులో ఉన్న నేను ప్రప్రథమంగా వారిని దర్శించుకున్నాను. కరీంనగర్ జిల్లా ఆంధ్రమహాసభ కార్యాలయంలో వారున్నారని తెలిసిన వందలాది రైతులు, చేనేత పారిశ్రామికులు ద్వారం వెలుపల తమ ప్రియతమ నాయకుడి దర్శనం కొరకు క్రిక్కిరిసి నిలిచున్నారు.

నేను చొరవ చేసి లోపలికి వెళ్ళడానికి సాహసించాను. స్వయాన నాకు బావగారైన కీ.శే. పొల్కంపల్లి వెంకట రామారావు గారు జిల్లా ఆంధ్ర మహాసభకు అధ్యక్షులుగా ఉండడం, వారు రావి నారాయణరెడ్డి గారికి విద్యార్థి దశనుండి సన్నిహిత మిత్రులుగా ఉండడం నాకు తెలుసు. అదే నా చొరవకు కారణం. తెలంగాణా సాయుధ పోరాటంలో ఆత్మార్పణ చేసిన అన్నెభేరి ప్రభాకరారావు జిల్లా ఆంధ్రమహాసభకు కార్యదర్శి. ఆయన నన్ను చూచి ఎదురుగా వచ్చి చేయిపట్టుకుని లోపలికి తీసుకువెళ్ళడం జరిగింది. 'అదిగో చూడు రావి నారాయణ రెడ్డి గారిని అన్నాడు. ఎటు చూచినా నాకు నా ఊహ చిత్రం కనబడలేదు. చేదబావి నుండి నీరు తోడి ఒక బండపై సబ్బుతో తమ ధోతిని ఉతుక్కుంటున్న బక్కపల్చని మనిషిని చూచాను. అప్పుడే స్నానం చేసి తమ గుడ్డలను ఉతికి ఆరవేసుకునే నిరాడంబర జీవి రావి నారాయణ రెడ్డి అన్న వాస్తవం నాలో సంభ్రమాశ్చర్యాలను కల్పించింది. అదే భావం అర్థ శతాబ్దికి మించిన మా ఇద్దరి మధ్య స్నేహం, సహచర్యం, ఆత్మీయతలో పెనవేసుకుపోయింది. నా వ్యక్తిగత, రాజకీయ జీవితంలో సింహభాగం రావి నారాయణ రెడ్డి గారితో గడిపినదే. వారి దివ్య స్మృతికి నా జోహార్లు. నాశేష జీవితం వారు నిర్దేశించిన దిశలోనే కానసాగుతుంది.

రావి నారాయణ రెడ్డిగారి శత జయంతి ఉత్సవాలు (1908-2008) సముచితంగా నిర్వహించాలని శతజయంతి ఉత్సవ కమిటీ తీర్మానించింది. వారి స్వంత జిల్లా నల్లగొండలో ది. 13.06.2008న అత్యంత వైభవంగా అన్ని రాజకీయ పక్షాల నాయకులు అర్పించిన జోహార్ల వాతావరణంలో సభ జరిగింది. నల్లగొండ జిల్లా కేంద్రంలో 'రావి'గారి కాంశ్య విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించాలని, మరెన్నో సంస్మరణ చర్యలను చేపట్టాలని వేలాది అభిమానుల కరతాళధ్వనుల మధ్య స్థానిక ఎం.పి. సురవరం సుధారకర రెడ్డి, రాష్ట్ర హోం శాఖామిత్యులు కుందూరి జానారెడ్డి గారలు ప్రకటించారు. తెలంగాణా రైతాంగ సాయుధ విప్లవ పోరాటాలకు పోతుగడ్డగా నిలచిన నల్లగొండలో ఉన్నత స్థాయికి చెందిన దేశభక్తునికి సమోన్నత సంస్మరణ, నీరాజనం జరగడం కూడా చరిత్రాత్మకం. ఈ బృహత్తర కార్యక్రమాన్ని ఆరంభించడానికి, జ్యోతి ప్రజ్వలన గౌరవాన్ని నాకు అందించిన అక్కడి శతజయంతి ఉత్సవ కార్యవర్గానికి నా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు.

